

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА**

Р.Б. Бедрій

Плани семінарських занять із курсу

**НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ**

для студентів 5 курсу юридичного факультету

Львів – 2012

Р.Б. Бедрій

Нормотворча діяльність органів місцевого самоврядування. Плани семінарських занять для студентів 5 курсу юридичного факультету. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2012. - 15с.

Схвалено кафедрою конституційного права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

Протокол № ___ від «___» _____ 2012 р.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.

1. Характеристика поняття муніципальної нормотворчості як форми здійснення місцевого самоврядування.
2. Аналіз суті нормотворчості як способу реалізації компетенції органів місцевого самоврядування.
3. Муніципальна нормотворчість як юридичний процес.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Свирский Б.М. Государственное строительство и местное самоуправление в Украине: Учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. — Харьков: ЭСПАДА. — 2004. — 304 с.-С.239.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник/ За ред. С.Г.Серьогіної.- 2-ге вид. переробл. та доповн. – Х. : Право, 2011.- 360с.- С. 56-69.
3. Барський В.Р. Нормотворчість представницьких органів місцевого самоврядування в Україні. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02/ Одеська нац.юрид. акад.— О. - 2006. – 18 с.
4. Лазор О.Д. Основи місцевого самоврядування: Навч. посібник. 3-є вид., доп. і перероб. – К.: Центр навч. літератури, 2003. – 432 с.- С.10.
5. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М. Загальна теорія держави та права: Підручник. — Львів: Новий Світ — 2003. — 584 с.- С.363.
6. Рабинович П.М. Основи загальної теорії права та держави: Навч. посібник. — 5-е вид. зі зм. — Одеса: Юрид. л-ра, 2002. — 176 с.- С.106.
7. Андрусюк Б.П. Місцеве самоврядування в сучасній Україні: проблеми і перспективи. — К.: Стило, 1997. — 222 с.-С.16.
8. Дробуш І.В. Функції органів місцевого самоврядування в Україні: Монографія. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. — 244 с.
9. Годика Ю.М. Основи конституційного ладу України: Монографія. — Х.: Факт, 2000. — 176 с.-С.78-82.

10. Шаповал В.М. Сучасні характеристики місцевого самоврядування // Право України. — 2002. — № 3. — С. 48-54.
11. Баймуратов М.А. Публичная самоуправленческая (муниципальная) власть и гражданское общество: проблемы взаимосвязи и взаимозависимости // Политика и право. — 2004. — № 3. — С. 82-87.
12. Скакун О.Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс): Учебник. — Харьков: Эспада, 2005. — 840 с.-С.324.

НОРМАТИВНО_ПРАВОВІ АКТИ:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Коментар до Конституції України. — К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 1996. — 376 с.-С.310.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування (Страсбург, 15 жовтня 1985 р.) // Збірка договорів Ради Європи: Українська версія / Рада Європи, Відп. за вип. Є.М. Вишневський. — К.: Парламентське ви-во, 2000. — С. 198-205.
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
5. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493-III // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 33. — Ст. 175.
6. Проект Муніципального кодексу України /Огляд підготовлено М. Орзіх //Юридический вестник. — 2001. — № 2. — С. 105-138.

ТЕМА2. ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.

1. Особливості нормотворчої діяльності голів місцевих рад, президій(колегій) районних та обласних рад.
2. Участь у нормотворчому процесі органів місцевого самоврядування постійних комісій місцевих рад.
3. Вплив на нормотворчу діяльність в органах місцевого самоврядування депутатських груп та фракцій.

4. Чисельність депутатського корпусу як умова ефективності муніципальної нормотворчості.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник/ За ред. С.Г.Серьогіної.- 2-ге вид. переробл. та доповн. – Х. : Право, 2011.- 360с.- С. 279-302.
2. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Муніципальне право України: Навч. посібник. — К.: Атіка, 2003. — 672 с.
3. Мурашин О. До питання про поняття правового акта // Підприємництво, господарство в право. — С. 7-9.
4. Барский В.Р. Конституционно-процессуальная форма // Юридический вестник. — 2000. - № 2. — С. 63-67.
5. Цветкова А.Г. Особенности партийной жизни на местном уровне // Социс. — 2003. — № 8. — С. 45-50.
6. Демин И.Ю. Элементы непосредственной демократии и механизмы представительства политических интересов на муниципальном уровне // Вестн. Моск. госуд. ун-та. Сер. 12. Политические науки. — 2002. — № 6. — С. 40-58.
7. Гай Холлис, Карин Плоккер. На пути к демократической децентрализации: Перестройка региональных и местных властей, Tacis services DG IA, 1995. – 327 с.-С.211.

НОРМАТИВНО_ПРАВОВІ АКТИ:

1. Про столицю України — місто-герой Київ: Закон України від 15 січня 1999 р. № 401-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 11. — Ст. 78.
2. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. № 93-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 40. — Ст. 290.
3. Про затвердження Положення про постійні комісії Харківської міської ради IV скликання: Рішення Харківської міської ради від 15 травня 2002 р. (<http://www.citynet.kharkov.ua/citynet/index.jsp?pagename=aboutcommis&language.ua>) // Офіційний сайт Харківського міського інформаційного центру.
4. Про затвердження Положення про постійні комісії Одеської міської ради: Рішення Одеської міської ради від 29 квітня 2002 р. № 9 XXIV // Архів Одеської міської ради.

ТЕМА3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

1. Сесія – основна організаційно-правова форма діяльності місцевої ради.
2. Особливості підготовки та проведення пленарних засідань місцевих рад.
3. Засідання постійних комісій, депутатських груп та фракцій.
4. Організаційні форми роботи виконавчих органів місцевих рад.
5. Індивідуальна робота депутатів місцевої ради.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Баймуратов М.А. Публичная самоуправленческая (муниципальная) власть и гражданское общество: проблемы взаимосвязи и взаимозависимости // Политика и право. — 2004. — № 3. — С. 82-87.
2. Барабашев Г.В., Кутафин О.Е., Шеремет К.Ф. Основы советского строительства. — М.: Знание, 1976. — С. 80-88.
3. Безуглов А.А., Беяев Н.Г., Лагушкин В.П., Лук'янов А.И., Попов С.М., Слива А.Я., Смирнов Л.Е., Старовойтов Н.Г. Советское строительство. — М.: Юрид. лит., 1985. — С. 311-353.
4. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник/ За ред. С.Г.Серьогіної.- 2-ге вид. переробл. та доповн. – Х. : Право, 2011.- 360с.- С.285-292; 306-312; 318-322.
5. Сесія // Українська Радянська Енциклопедія / Ред. кол.: О.К. Антонова, Ф.С. Бабічев, Б.М. Бабіч та інш. – К.: Гол. ред. Укр. Рад. Енцикл., 1983. — Т. 10. — С. 139.
6. Безуглов А.А., Кряжков В.А. Гласность работы Советов. — М.: Юрид. лит., 1988. – 144 с.

НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування (Страсбург, 15 жовтня 1985 р.) // Збірка договорів Ради Європи: Українська

версія / Рада Європи, Відп. за вип. Є.М. Вишневський. – К.: Парламентське ви-во, 2000. – С. 198-205.

3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
4. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. № 93-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 40. — Ст. 290.

ТЕМА 4. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

1. Проблеми розмежування сфер (предметів) правового регулювання між законодавчими актами та регламентами місцевих рад.
2. Порядок прийняття, функції, структура регламенту місцевої ради.
3. Контроль за дотриманням приписів регламенту місцевої ради та набрання ним чинності.
4. Засоби удосконалення правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник/ За ред. С.Г.Серьогіної.- 2-ге вид. переробл. та доповн. – Х. : Право, 2011.- 360с.
2. Рачева М.О. регламентах представительных органов местного самоуправления муниципальных образований Пермской области (краткий анализ и методические рекомендации) // Муниципальное право. — 2001. — № 3. – С. 43-49.
3. Барський В.Р. Правова природа регламентів представницьких органів місцевого самоврядування // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. — Вип. 12. — Одеса: Юрид. л-ра, 2001. — С. 222-227.

НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

2. Європейська хартія місцевого самоврядування (Страсбург, 15 жовтня 1985 р.) // Збірка договорів Ради Європи: Українська версія / Рада Європи, Відп. за вип. Є.М. Вишневський. – К.: Парламентське ви-во, 2000. – С. 198-205.
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
4. Модельный регламент представительного органа местного самоуправления (думы) муниципального образования // Журнал российского права. — 2000. — С. 72-94.
5. Модельный регламент городского собрания депутатов — представительного органа местного самоуправления города // Васильев М.А. Правовое регулирование нормотворческой деятельности в муниципальных образованиях. — Обнинск: Институт муниципального управления, 2002. — С. 60-125.

ТЕМА 5. ПІДГОТОВКА ПРОЕКТУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА ЯК СТАДІЯ НОРМОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ.

1. Вибір предмета регулювання майбутнього нормативно-правового акта. Прогнозування і планування нормотворчої діяльності органом місцевого самоврядування.
2. Визначення цілей, юридичних властивостей преєктів нормативно-правових актів,
3. Дотримання вимог нормопроектної техніки та законів логіки при підготовці преєктів нормативно-правових актів як запорука ефективності муніципальної нормотворчості.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Биля І.О. Реквізити і структура нормативного правового акта //Держава і права: Зб. наук. пр. — Юридичні і політичні науки. – Вип. 10. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. — С. 3-6.
2. Пиголкин А.С. Подготовка проектов нормативных актов: Организация и методика. — М.: Юрид. лит., 1968. – 167 с.
3. Нормотворча діяльність. Збір. норм.-прав. актів та метод. рекомендацій. — К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2001. — 288 с.

4. Керимов Д.А. Законодательная техника: Науч.-метод. и учеб. пособие. — М.: Изд. группа НОРМА-ИНФРА·М, 1998. — 127 с.
5. Красницька А.В. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування. Посібник. — К.: Нац. акад. внутрішніх справ України, 2003. — 500 с.
6. Нагребельний В.П. Законодавча техніка та ефективність правотворення в Україні // Часопис Київського ун-ту права. — 2003. — № 3. — С. 3-7.
7. Дідич Т.О. Суб'єкти нормопроектної діяльності: поняття, ознаки та вимоги // Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 27. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. — С. 108-113.

НОРМАТИВНО_ПРАВОВІ АКТИ:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування (Страсбург, 15 жовтня 1985 р.) // Збірка договорів Ради Європи: Українська версія / Рада Європи, Відп. за вип. Є.М. Вишневський. — К.: Парламентське ви-во, 2000. — С. 198-205.
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.

ТЕМА 6. ОФІЦІЙНЕ ВНЕСЕННЯ ПРОЕКТУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА ДО ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

1. Законодавчі проблеми визначення кола суб'єктів права муніципальної нормотворчої ініціативи.
2. Сутність нормотворчого почину.
3. Процедурно-процесуальні вимоги до проектів нормативно-правових актів, внесених до органів місцевого самоврядування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Орзих М.Ф. Проект устава територіальної громади міста Одеси // Юридический вестник. — 2000. — № 1. — С. 67-87.

2. Астафичев П.А. Реализация нормотворческих полномочий коллегиальных органов народного представительства // Изв. высш. учеб. заведений. Сер. Правоведение. — 2003. — № 5. — С. 59-75.
3. Барський В.Р. Процедурно-процесуальна форма діяльності представницьких органів місцевого самоврядування // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. — Вип. 11. — Одеса: Юрид. л-ра, 2001. — С. 175-181.

НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
3. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2625-III // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 48. — Ст. 254.
4. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 20-21. — Ст. 190.

ТЕМА 7. НОРМОТВОРЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ В ОРГАНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.

1. Ознаки та види правовідносин, пов'язаних з нормотворчим провадженням в самоврядному органі.
2. Зміст та порядок нормотворчого провадження.
3. Попередній розгляд проекту нормативно-правового акта у постійних комісіях.
4. Обговорення та прийняття нормативно-правового акта на пленарному засіданні місцевої ради.
5. Види голосування у місцевій раді.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Васильев М.А. „Парламентская процедура” в представительном органе местного самоуправления. — Обнинск: Институт муниципального самоуправления, 2000. — 114 с.- С.16.

2. Барський В.Р. Правова природа регламентів представницьких органів місцевого самоврядування // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. — Вип. 12. — Одеса: Юрид. л-ра, 2001. — С. 222-227.
3. Барський В.Р. Процедурно-процесуальна форма діяльності представницьких органів місцевого самоврядування // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. — Вип. 11. — Одеса: Юрид. л-ра, 2001. — С. 175-181.
4. Молодців О. Компетентність депутатів місцевих рад як ресурс місцевого та регіонального розвитку // Управління сучасним містом. — 2004. — № 79. — С. 223-229.
5. Кампо В. Муніципальна правова просвіта: творча програма для новообраних депутатів // Аспекти самоврядування. — 2002. — № 2. — с. 2-12, № 4. — С.4-29.

НОРМАТИВНО_ПРАВОВІ АКТИ:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.

ТЕМА 8. ОФІЦІЙНЕ ОПРИЛЮДНЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

1. Способи офіційного оприлюднення нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування.
2. Опублікування як найпоширеніший вид оприлюднення муніципальних нормативно-правових актів.
3. Поштове розсилання та інші способи офіційного оприлюднення нормативних актів самоврядних органів (через радіо, телебачення, інтернет-сайти тощо).
4. Проблеми законодавчого регулювання форми, порядку та мови оприлюднення муніципальних нормативно-правових актів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Барський В.Р. Нормотворчість представницьких органів місцевого самоврядування в Україні. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02/ Одеська нац.юрід. акад.— О. - 2006. — 18 с.
2. Пиголкин А.С. Официальное оглашение нормативных актов — самостоятельная стадия правотворческого процесса // Известия высш. учеб. заведений. Сер. Правоведение. — 1976. — № 6. — С. 16-23.
3. Соколов Н.Я. Официальное оглашение нормативного акта как стадия правотворческого процесса // Право и правотворчество. — М.: Институт государства и права АН СССР, 1982. — С. 83-92.
4. Куйбіда В.С. Муниципальне управління: аспект інформатизації. — К.: Знання, 2004. — 357 с.
5. Прадід Ю. Мовні питання в українських конституціях // Вісн. Львівського ун-ту. Серія юридична. — 2002. — Вип. 27. — С. 201-206.

НОРМАТИВНО_ПРАВОВІ АКТИ:

1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 36. — Ст. 275.
2. Про внесення змін і доповнень до Закону України „Про столицю України — місто-герой Київ” (щодо офіційного оприлюднення нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування в місті Києві): Проект Закону України від 7 червня 2005 р. № 7617 (файл: JD5VL001.LHT) // Комп'ютерна правова система „Ліга закон”.

ТЕМА9. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

1. Проблеми законодавчого визначення в Україні поняття нормативно-правового акта та видів нормативно-правових актів.
2. Проблеми розмежування сфер правового регулювання нормативно-правових та індивідуальних актів.
3. Необхідність кодифікації всього масиву законодавства про місцеве самоврядування шляхом прийняття „Муниципального кодексу України”.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Баймуратов М.А. Публичная самоуправленческая (муниципальная) власть и гражданское общество: проблемы взаимосвязи и взаимозависимости // Политика и право. — 2004. — № 3. — С. 82-87.
2. Барський В.Р. Нормотворчість представницьких органів місцевого самоврядування в Україні. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02/ Одеська нац.юрід. акад.— О. - 2006. — 18 с.
3. Костецький М., Годованець В., Ткаченко Т. Державна мова в Україні (політико-правовий огляд) // Політична думка. — 2000. — № 3. — С. 114-130.
4. Гакман С. Проблеми та перспективи імплементації європейських стандартів у галузі національних меншин в українське законодавство // Вісник Нац. акад. державного управління при Президентові України. — 2005. — С. 333-339.
5. Масловская Т.С. Нормотворчество органов местного самоуправления Российской Федерации: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Омск. госуд. ун-т. — Омск, 1998. — 23 с.- С.17.
6. Орзих М.Ф. Правовая политика и технология правотворчества: Учеб.-метод. пособие. — Одесса: Юридический институт ОГУ, 1996р.

НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
2. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин (Страсбург, 5 листопада 1992 р. // Збірка договорів Ради Європи: Українська версія /Рада Європи, Відп. за вип. Є.М. Вишневський. — К.: Парламентське ви-во, 2000. — С. 176-183.
3. Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин: Закон України від 24 грудня 1999 р. № 1350-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 3. — Ст. 24.

4. Рішення Конституційного Суду України № 10-рп/99 від 14 грудня 1999 р. у справі за конституційними поданнями 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України (справа про застосування української мови) // Офіційний вісник України. — 2000. — № 4 — Ст. 125.
5. Рішення Конституційного Суду України від 12 липня 2000 р. № 9-рп/2000 у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, 1992 р.” (справа про ратифікацію Хартії про мови, 1992 р.) // Офіційний вісник України. — 2000. — № 29. — Ст. 1232.

Навчальне видання

Бедрій Руслан Богданович
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного права

**НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ**

*Плани семінарських занять
для студентів 5 курсу юридичного факультету*